

Alle kommunene i Rogaland
Helse Stavanger HF
Helse Fonna HF
Jæren DPS

Kontakt saksbehandler

Anders Kvadsheim Mygland, 51568721
e-post: anders.mygland@statsforvalteren.no

Informasjon om hvilke kontrollkommisjoner som er ansvarlige for å kontrollere avgjørelser etter pasient- og brukerrettighetsloven § 4-6

Dette brevet er relevant for ulike deler av helsetjenesten i kommunene (inkludert fastlegene) og i spesialisthelsetjenesten i Rogaland, og vi ber derfor om at brevet vårt viderefremmes.

Fra 01.06.2026 trer det i kraft flere lovendringer i pasient- og brukerrettighetsloven og psykisk helsevernloven, som det gis en oversikt over i [Helsedirektoratets brev av 03.03.2026](#).

En av lovendringene er at pasienter som har (mistanke om) en alvorlig sinnslidelse, som mangler beslutningskompetanse knyttet til behandlingen og som *ikke* motsetter seg helsehjelpen, fra 1. juni kan gis psykisk helsehjelp med hjemmel i pasient- og brukerrettighetsloven § 4-6 andre ledd. Vi legger ved vårt brev av 26.05.2026, som beskriver deler av dette i mer detalj. Vilklårene og vurderingen som skal gjøres beskrives også i Helsedirektoratets rundskriv *Pasient- og brukerrettighetsloven med kommentarer*, i [merknadene til § 4-6](#) og i [Prop. 31 \(2024-2025\)](#) punkt 6.1.5.¹

Denne type beslutninger fra både virksomheter/helsepersonell i kommunen (sykehjem, fastleger mv.) og i spesialisthelsetjenesten (alle deler av spesialisthelsetjenesten) skal kontrolleres av kontrollkommisjonen. I § 4-6 femte til sjette ledd står det fra 1. juni:

«Dersom det treffes beslutning om å gi helsehjelp for en psykisk lidelse etter andre ledd til en pasient som har, eller antas å ha, en alvorlig sinnslidelse, skal lederen for kontrollkommisjonen for psykisk helsevern underrettes og motta kopi av de relevante delene av pasientens journal. Kontrollkommisjonens leder skal ved mottak av underretningen så snart som mulig forvisse seg om at riktig framgangsmåte er fulgt, og at beslutningen bygger på en vurdering av vilklårene i andre og tredje ledd.

Når det gis helsehjelp for en alvorlig sinnslidelse etter andre ledd, skal kontrollkommisjonen, hver sjette måned etter at beslutningen er tatt, av eget tiltak vurdere om lovens vilkår er

¹ Der pasienten har demens, viser vi til sitatene fra forarbeidene til loven i vårt vedlagte brev når det gjelder de betydelige forsiktighetsreglene ved bruk av antipsykotiske legemidler for personer med demens. Dette beskrives nærmere i Helsedirektoratets nasjonal faglige retningslinje om demens [punkt 16](#). Vi legger her til at atferdsmessige og psykologiske symptomer ved demens (APSD) i seg selv, ut fra alvorlighet, etter en konkret vurdering kan utgjøre en alvorlig sinnslidelse. Dette beskrives nærmere på Helsedirektoratets informasjonsside [Rettslig regulering av bruk av psykofarmaka ved demens](#).

oppfylt. Ansvarlig helsepersonell skal gi kontrollkommisjonen en oppdatert vurdering av pasientens situasjon.»

Helsedirektoratet har på sin informasjonsside [Rettslig regulering av bruk av psykofarmaka ved demens](#) gitt forslag til punkter som kan være med i en mal for beslutninger etter § 4-6 andre ledd, som det kan ses til uavhengig av pasientens grunntilstand.

For **spesialisthelsetjenesten** er det slik at de fire kontrollkommisjonene i Rogaland har ansvar for å kontrollere § 4-6-beslutninger som tas i institusjoner/avdelinger som allerede faller inn under kommisjonens vanlige ansvarsområde (virksomheter i psykisk helsevern), se [oversikten på Helsedirektoratets hjemmeside](#). Institusjoner i spesialisthelsetjenesten som ikke allerede har kontrollkommisjoner tilknyttet seg (tverrfaglig spesialisert rusbehandling, somatikk, habiliterings-tjenesten, deler av psykisk helsevern som ikke faller inn under kontrollkommisjonens ansvarsområde i dag o.l.) vil følge den samme inndelingen som kommunene i fylket.

For **kommunene** er ansvaret for kontroll av § 4-6-beslutninger delt på to kommisjoner, som er utpekt av oss. Dette er:²

Kontrollkommisjonen i Rogaland Sør

- Bjerkreim
- Eigersund
- Gjesdal
- Hå
- Klepp
- Lund
- Sandnes
- Sokndal
- Sola
- Time

Kontrollkommisjonen 2

- Haugesund
- Hjelmeland
- Karmøy
- Kvitsøy
- Randaberg
- Sauda
- Stavanger
- Strand
- Suldal
- Tysvær
- Utsira
- Vindafjord

Kontaktinformasjonen til kontrollkommisjonene står på [Helsedirektoratets hjemmeside](#). [Oversikt over kontrollkommisjonenes ansvarsområde](#) mer generelt finnes også på direktoratets nettside.

² Oversikten ligger også på [Helsedirektoratets hjemmeside](#).

For hva som ligger i kontrollen av beslutninger etter § 4-6, viser vi til Helsedirektoratets rundskriv *Pasient- og brukerrettighetsloven med kommentarer*, i [merknadene til § 4-6](#):

«**Femte og sjette ledd** gir en kontrollmekanisme ved ytelse av helsehjelp for psykiske lidelser. Det er et særlig behov for å ivareta rettssikkerheten til personer som har, eller antas å ha en alvorlig sinnslidelse og som mangler beslutningskompetanse. Kontrollen får særlig betydning ved oppstart eller fortsettelse av behandling med antipsykotika og ved innleggelse i psykisk helsevern. Dersom det treffes beslutning om å gi helsehjelp for en psykisk lidelse til en pasient som har, eller antas å ha, en alvorlig sinnslidelse, skal lederen for kontrollkommisjonen for psykisk helsevern underrettes og motta kopi av de relevante delene av pasientens journal. Dette skal skje så raskt som mulig etter beslutningen er tatt. Ansvarlig helsepersonell skal fremlegge nevnte dokumenter for leder av kontrollkommisjon. [...]

Etter **femte ledd annet punktum** skal kontrollkommisjonens leder, jf. psykisk helsevernloven § 6-2, kontrollere at institusjonen har fulgt riktig framgangsmåte og vurdert lovens vilkår for å treffe beslutning om å gi helsehjelp som innebærer et alvorlig inngrep for pasienten. I praksis vil kontrollen særlig måtte omfatte vilkåret om manglende beslutningskompetanse og manglende motstand, kontakten med nærmeste pårørende og samråd med annet kvalifisert helsepersonell. Dette er en mindre omfattende kontroll enn kontrollen etter seks måneder, se sjette ledd. Det skal ikke treffes vedtak. Dersom kontrollkommisjonens leder på bakgrunn av de fremlagte dokumentene finner at beslutningen inneholder feil eller har mangler, må institusjonen eller helsepersonellet gjøre oppmerksom på dette. Dersom beslutningen inneholder alvorlige formelle eller materielle feil, kan kontrollkommisjonens leder kjenne beslutningen om å gi helsehjelp ugyldig, jf. psykisk helsevernforskriften § 48.

Ansvar for helsehjelpen kan overføres til en ny behandler, for eksempel fra en lege på en akuttpsykiatrisk post til en lege ved et DPS eller en fastlege. Så lenge den nye behandleren er enig i vurderingen og viderefører behandlingstiltaket, med eventuelle mindre justeringer, er det ikke nødvendig å på ny informere kontrollkommisjonen. Ved overføring av behandlingsansvar må ny behandler passe på 6 måneders fristen i sjette ledd, som løper fra oppstarten av helsehjelpen.

Seksmånederskontrollen etter **sjette ledd** skal være mer omfattende enn dokumentkontrollen etter femte ledd. Kontrollkommisjonen, jf. psykisk helsevernloven § 6-1, skal vurdere om vilkårene for beslutningen fortsatt er oppfylt, altså ikke bare kontrollere at institusjonen har fulgt riktig framgangsmåte og vurdert vilkårene. Startpunktet skal være tidspunktet da beslutningen om å gi helsehjelp tas. Vurderingen skal baseres på en oppdatert vurdering fra ansvarlig helsepersonell. Ansvarlig helsepersonell skal fremlegge en oppdatert vurdering i noe tid før seks måneder, slik at kontrollen kan skje ved seks måneder. Kommisjonen kan prøve alle sider av saken. Kontrollen vil blant annet dreie seg om hvorvidt vilkåret om manglende motstand fortsatt er oppfylt. Dersom kontrollkommisjonen finner at lovens vilkår ikke lenger er oppfylt, skal den oppheve beslutningen. Kommisjonen må opplyse saken og i den sammenheng vurdere om det er behov for fysisk oppmøte i den aktuelle institusjonen.

Så lenge pasienten sammenhengende mottar helsehjelp for en alvorlig sinnslidelse etter pbrl. § 4-6, skal kontrollen gjentas hver sjette måned. Forrige seksmåneders kontroll blir da startpunktet for ny tidsberegning.»

Med hilsen

Marit Bergeland (e.f.)
ass. direktør

Anders Kvadsheim Mygland
seniorrådgiver/jurist

Dokumentet er elektronisk godkjent

Vedlegg

1 Vårt svar - spesialisthelsetjeneste - veiledning - spørsmål om lovendringene fra 1. juni

Kopi til:

Kontrollkommisjonen 1	Sør-Rogaland tingrett, Postboks 159	4001	Stavanger
Kontrollkommisjonen 2	Bergelandsgata 35	4012	Stavanger
Kontrollkommisjonen i Sør-Rogaland	Bergelandsgata 35	4012	Stavanger
Kontrollkommisjonen i Nord-Rogaland,	Haugaland tingrett, Postboks 385	5501	Haugesund

Adresseliste:

Eigersund kommune	Postboks 580	4379	Egersund
Stavanger kommune	Postboks 8001	4068	Stavanger
Haugesund kommune	Postboks 2160	5504	Haugesund
Sandnes kommune	Postboks 583	4305	Sandnes
Sokndal kommune	Gamleveien 20	4380	Hauge I Dalane
Lund kommune	Moiveien 9	4460	Moi
Bjerkreim kommune	Postboks 17	4389	Vikeså
Hå kommune	Rådhusgata 8	4360	Varhaug
Klepp kommune	Postboks 25	4358	Kleppe
Time kommune	Postboks 38	4349	Bryne
Gjesdal kommune	Rettedalen 1	4330	Ålgård
Sola kommune	Postboks 99	4097	Sola
Randaberg kommune	Postboks 40	4096	Randaberg
Strand kommune	Postboks 115	4126	Jørpeland
Hjelmeland kommune	Vågavegen 116	4130	Hjelmeland
Suldal kommune	Eidsvegen 7	4230	Sand
Sauda kommune	Postboks 44	4201	Sauda
Kvitsøy kommune	Kommunehusveien 6	4180	Kvitsøy
Bokn kommune	Boknatun	5561	Bokn
Tysvær kommune	Postboks 94	5575	Aksdal
Karmøy kommune	Postboks 167	4291	Kopervik
Utsira kommune	Postboks 63	5547	Utsira
Vindafjord kommune	Rådhusplassen 1	5580	Ølen
NKS Jæren Distriktpsykiatriske Senter AS	Austbøvegen 16	4340	Bryne
Helse Stavanger HF	Postboks 8100	4068	Stavanger
Helse Fonna HF	Postboks 2170	5504	Haugesund